

BOHEMIA TANULMÁNY

zósobákban, az intézetekben – minden inkább annak ellenére létezik, ahogyan uralkodó köreink az évek hosszú során át viselkedtek”. Ehhez hozzátette: „Húsz éven át egyetlen emberi kérdés sem oldódott meg”, mint például a „társadalmi teljesértékűség érzése, a politikai döntések alárendelése az etika kritériumainak, a kis munkák értelmébe vetett hit, az emberek közötti bizalom szükségessége”. Mindezek következtében „nem adtunk az emberiségnek egyetlen eredeti gondolatot vagy jó ötletet sem”, s egyelőre „ostobán követjük az elembertelenedett amerikai típusú civilizációt”. A kulturálatlan politika nem veszi tekintetbe, hogy az első köztársaságban „magas szintű demokrácia” érvényesült, amely nem ellentétes a „megvalósítható szocializmus eszméivel”. Mindez akár a prágai tavasz egyik alapvetésének is tekinthető.¹³ Nem véletlen, hogy Hendrych KB-titkár „Maguk mindent elvesztettek!” szavakkal demonstratíván távozott az ülésteremből.¹⁴

A szeptemberi KB-ülésem Novotný csoportja pírusszi győzelmet aratott: Vaculíkot, Klímát, Antonín Liehmet kizárták a pártból, Kundera és Kohout pártfegyelmet kapott, Jan Procházkat megfosztották KB-tagságától, a *Literární novinyt* pedig betiltották. 1967 vészterhes nyara azonban további ügyek sokaságát halmozta fel, s a pártvezetés Novotný-ellenes csoportjai közelebb kerültek egymáshoz. Mlynář megállapítja, hogy a pártvezetés többsége ekkor már olyan emberekből állt, akik nem zárkoztak el bizonyos reformoktól, s ez a hangulat határozta meg a politikai apparátusok légkörét is.¹⁵ Az októberi KB-ülésem Novotný elkövette azt a hibát, hogy az őt bíráló Dubčeket szlovák „burzsoá nacionalistának” nevezte. Különös véletlen, hogy éppen ezen a napon, tehát október 31-én robbant ki az első komolyabb diáktüntetés. Az amúgy jelentéktelen eset mintha egy Forman-filmből lépett volna elő. A strahovi kollégium területén az illetékesek összehívtak egy gyűlést, hogy megnyugtassák az elégedetlen diákokat a gyakori áramkiesések miatt. Az izgatott hangulatú gyűlésem éppen elhangzottak a felelős ígéretek, amikor kialudt minden fény, ismét kikapcsolták az áramot. A főiskolások kitódultak a kollégiumból, s ha már ilyen szépen együtt voltak, égő gyertyákkal vonulni kezdtek a város központja felé. Egyáltalán nem sejtették, hogy miközben a prágai vár mellett vonulnak el és azt kiáltozzák, hogy „világosságot akarunk”, mi történik odabenn. Az ideges hatalom alig-

